

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Thuribulum quoddam aureum fuisse intra Sancta sanctorum, atque adeò
diuersum ab altari thymiamatis. Sectio VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

primò dicitur forte exiisse ad ponendum incensum, & in ordine vicis suæ: at Sū-
 mus Sacerdos neque forte, neq; alternatione cū aliis ministrabat: quod non ad-
 uertens D. August. tractatu quadragesimo nono in Ioannē, D. Ambr. Beda, & Eu-
 thym. Lucæ primò perperam existimarunt Zach. Sacerdotem fuisse Summum.
 Maneat igitur altare thymiamatis fuisse extra Sancta sanctorum, quemadmodū
 præterea docent Philo Iudæus libro de victimis offerendis, Iosephus lib. 3. Anti-
 quit. c. 7. & lib. 8. c. 2. Beda libro suo de templo Salomonis c. 12. Theophylactus
 in caput nonum epistolæ ad Hebræos, Magister histor. scholasticæ in Exod. c. 67.
 Lyranus Exod. trigesimo, & 3. Regum 6. Caietan. & Lipomabidem, & D. Thom.
 1. 2. quaest. 102. art. 4. ad sextum. Quæ de re legendus est Abulensis quaest. 6. in
 caput 30. Exodi, & quaest. 16. in caput sextum tertij libri Regum. Quare cum di-
 citur 3. Reg. 6. *Altare oraculi texit auro*, appellatur altare thymiamatis, altare ora-
 culi, non quod esset in oraculo, sed quod esset propè oraculum, vt patet ex Hebr.
 quod sic habet ad verbum, *Altare, quod ad oraculum erat, texit auro*, est enim Hebr.
 אֲרָזָה לְפָנָיו, id est quod ad oraculum, & luculentius adhuc ex Septuaginta, qui ita
 transferunt: *Fecit altare ante faciem oraculi*. Ad locum Exodi 30. dicimus Sacerdo-
 tem quidem summum semel in anno deprecari solitum non sine sanguine in al-
 tari thymiamatis, verum ad id præstandum opus habuisse exire de Sanctis sancto-
 rum, quemadmodum disertè traditur Leuit. 16.

D. August.
 D. Ambr.
 Beda.
 Euthym.
 Philo.
 Iosephus,
 Beda.
 Theoph.
 Magist. hist.
 scholast.
 Abulens.

Hoc ita constituto sciendum præterea & diuum Paulam Hebr. 9. mentionē II.
 facere cuiusdam aurei thuribuli, quod erat intra Sancta sanctorum, quod qui-
 dem Origenes, & Augustinus locis citatis existimarunt esse ipsum altare thy-
 miamatis, quæ ob causâ coacti sunt altare thymiamatis intra ipsa Sancta sancto-
 rum constituere. Verum cum demonstratum sit altare thymiamatis fuisse extra
 Sancta sanctorum, non defuerunt alij, qui cum viderent non posse altare thy-
 miamatis intra Sancta sanctorum collocari, & tamen in eo persisterent, vt altare
 thymiamatis cum aureo illo thuribulo confunderent, ausi sunt contra cōmunio-
 rem Doctorum sententiam, & manifestam Pauli doctrinam thuribulum illud au-
 reum ex Sanctis sanctorum quasi furtiuè extrahere, vt idem esse posset cum alta-
 ri thymiamatis, quæ opinatio placuit Abulensî quaest. 6. in c. 30. Exod. quem se-
 quitur Francisc. Ribl. 2. de templi fabrica cap. 8. & in cōment. epist. ad Hebr. ad
 c. 9. numer. 15. 16. 17. Cui cum vel ipsa thuribuli appellatio obstare videretur, in-
 mentem venit affirmare altare thymiamatis nihil aliud fuisse, quàm grāde quod-
 dam thuribulum: credo eadem facilitate dicturum thuribulū quoque nihil esse
 aliud, quàm parvū quoddam altare, vt nimirū omnia egrēgie concinant, & vbi
 eunque in sacris literis siue thuribuli, siue altaris mentio fiat, de alterutro sine dis-
 crimine sermonē esse existimemus. Sed agē probemus thuribulum quoddam au-
 reum fuisse in Sanctis sanctorum, atq; adeo planè diuersum ab altari thymiamatis.
 Audi Paulū Hebr. 9. *T. abernaculū*, inquit, *factū est primum in que erant candelabra,
 & mensa, & prope seipsum panem, quæ dicitur sancta, post velamentum autem secundum taber-
 naculum, quod dicitur sancta sanctorum, aureum habens thuribulum, & arcam testamenti
 circumsectam ex omni parte auro*: his verò ita compositis in priori quidem taberna-
 culo semper introibant Sacerdotes: in secundo semel in anno solus Pontifex
 non sine sanguine. Vbi primum cernis Apostolum eam partem, quæ Sancta dice-
 batur, ab ea, quæ Sancta sanctorum appellabatur, distinxisse: deinde disertis verbis
 affirmasse in Sanctis sanctorū fuisse thuribulū aureum, & arcam testamenti tam
 luculenter, vt nullum dubitandi locum reliquerit: nam si non dixit, aureum thu-
 ribulū fuisse intra Sancta sanctorum, per se etò neque dixit arcā testamenti ibidem

Thuribulum
 aureum intra
 Sancta san-
 ctorum fuit
 iuxta senten-
 tiam d. Pauli.
 Thuribulum
 aureum ex
 Sanctis san-
 ctorum aufe-
 runt quidam
 & idem quod
 altare esse di-
 cunt.
 Abulens.
 Franc. Ribl.
 Hebr. 9. 4.

fuisse, cum vtrumque post secundum velamentum in Sanctis Sanctorum isdem
verbis constituerit.

III.

Abulensis
expositio ad
locum Pauli.

Ribera.

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Sed

Aves iam scire, quid tam illustri testimonio respondeat Abulensis; subtilem
sanè comminiscitur expositionem. Non dixit, inquit, Paulus thuribulum au-
reum fuisse post velamentum secundum: sed Sancta Sanctorum, quæ erant post
velamentum secundum, habuisse thuribulū aureū, non quod ibi esset, sed quia ad
eius loci ministerium, & cultum pertineret, quod commentum cum bellè confi-
ctum Ribera videretur, ingeniose reperit in categoriarum libro, quo illud ad
speciem exornaret. *Hæc*, inquit, *ut docet Aristoteles multis modis dicitur: ita hermafroditum habet, & templum ministros.* Credo non expectabis, ut hæc per se facile cor-
ruentia diluatur, cum videas eodem isto commento posse ipsam quoque arcam
testamenti à Sanctis Sanctorum ablegari: itaque non constare ex eo loco Pauli,
quid in prima, quid in secunda tabernaculi parte fuerit: siquidem (ut hi Auctores
volunt) Paulus ad Moysen intelligendum interpretem Aristotelem adscri-
bens habere multis modis usurpavit. Sed cur non dixit etiam Sancta Sancto-
rum habuisse candelabrum, & mensam propositiois, cum hæc etiam quemad-
modum de thuribulo ad cultum Sancti Sanctorum pertinerent? cur hic enim
non adhibendum categoriarum doctrinam, nisi quia insitum erat diserte tra-
dere, quænam ante, quæ post secundum velamentum sita essent? Habuit enim ta-
bernaculum duplex velum, vnum ad ostium, ne viderentur ea, quæ in taberna-
culo gerebantur: alterum dividens Sancta Sanctorum à Sanctis, quod Apostolus
propterea secundum velamentum appellavit.

III.

Abulensis
argumenta.

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Abulensis

Hebr. 9.

Confirmat

eandem sen-

tentiam.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Josephus.

Sed videamus quibusnam rationum momentis compelli se fateatur Abulen-
sis ad extrahendum thuribulum aureum ex Sanctis Sanctorum, discedendum que
à manifesta Pauli doctrina. Argumentatur primum, quoniam si Paulus non in-
tellexit nomine thuribuli aurei altare thymiamatis, sanè omisit vnum ex præci-
pui instrumentis tabernaculi, cuiusmodi erat altare aureum, cuius certè non
meminit, si illud per thuribulum aureum non intellexit. Deinde cum Moyses
talibus thuribulis non meminerit, iam Paulus ad ea, quæ Moyses de tabernaculo
scripsit, aliquid addidisset: cum tamen is sigillatim omnia commemorat, quæ
à Deo faciendæ, & in tabernaculo collocanda accepisset. Præterea si aureum
thuribulum erat in Sanctis Sanctorum, necesse erat, ut in Die illo solemnæ expia-
tionis ingrediens summus Sacerdos in Sancta Sanctorum acciperet inde thuri-
bulum, & iterum exiret ad altare holocausti, ut prunas in eo mitteret ad incen-
dendum thymiamata, deinde regrederetur ad Sancta Sanctorum ad thymiamata in-
cendenda; denique perfecto thuribuli ministerio rursus egrederetur ad eiciendos
cineres ex thuribulo, quo facto regrederetur ad Sancta Sanctorum ad reponen-
dum ibidem thuribulum: quo fieret, ut iam tertio in Sancta Sanctorum ingrede-
retur, quod planè adversatur Paulo ad Hebr. 9. ubi docet semel tantum in anno
licuisse Summo Sacerdoti ingredi in Sancta Sanctorum. Ad hæc argumentatur Ribera
Iosepho quoque lib. 6. de bello Iudæico c. 6. nomine thuribuli altare, thymia-
matis significasse his verbis: *Et prima quidem pars ad quadraginta cubitis annis hæc tria
mirabilia, & prædicanda opera sunt si hominibus habebat candelabrum, & thuribulum:
& 13. antiquit. c. 7. eodem vocabulo usum fuisse cum Paulo dicendo inter cædo-
labrum, & mensam fuisse arcam suffragatoriam, ubi Græcè est *θυσιαστήριον* quam
eandem vocem Paulus usurpavit ad Hebræos 9. & vulgatus thuribulum transla-
tit. Donique nullum apparere usum eis thuribuli in Sanctis Sanctorum, neque
illam eiusdem eo loco per totum annum referuandi necessitatem.*

Verum

Verùm ad primam objectionem dicimus non fuisse Pauli institutum numerum V. re omnia, quæ erant in tabernaculo, vnde & prætermisit tabernaculi atriũ, & quæ in ipso erant utensilia: sed ea duntaxat, quæ erant in Sanctis sanctorum, vt ostenderet, quomodo Christus tanquam Pontifex Maximus intrauit, semel per suum sanguinem in Sancta sanctorũ caelestia, eaque omnibus patefecit: quare mirum nõ esse, si prætermisit in Sanctis altare thymiamatis, qui reliquis omnibus quasi per trãitum decurrit ad Sancta sanctorum properabat, quæ potissimum allegoricè explicanda susceperat. Ad secundam respondemus non fuisse prætermisum à Moyse hoc thuribulum, cum de illo sit sermo Leuit. 16. vbi agitur de ingressu Summi Pontificis in Sancta sanctorum, & inter alia subiungitur: *Assumptoq; thuribulo, quod de prunis altaris impleris, & hauriens manu compositum thymiamata in incensum vltra velum intrabis in sancta:* quo loco sermonem esse de hoc aureo thuribulo, cuius Paulus meminit, testatur Lyranus in commentariis eius loci. Itaq; Paulus id solum explicauit, eiusmodi thuribulum fuisse aureum, & intra Sancta sanctorum reconditum: quemadmodum & de vna, in qua repositum fuit manna, dixit eodem loco, & quod in arca esset, cum Exodi 16. neutrum dicitur, sed tantum præcipiatur sumi vas & impleri manna, & reponi coram Domino. Nimirum Paulus in multis agit interpretè Moylis, quippe qui ad pedes Gamalielis eruditus veritatem paternæ legis Act. 22. multa, quæ Moyses breuiter, & obscure scripsit, potuit ille tradere illustrius, vt aduertit Theophylactus ad c. 9. epist. ad Hebr. Ad tertiam dicendum, quanquam eo die Pontifex sapius opus haberet ingredi in Sancta sanctorum, nihil tamen inde contra Paulum confici, qui semel in anno, non autem in die dicat ingressum ei in Sancta sanctorum patuisse. Illud enim duntaxat voluit eo tantum die solenni potuisse ingredi ad ceremonias omnes expiationis celebrandas, cui nõ obstat in iis perficiendis opus habuisse sapius eò intrare. Ad quartã, quæ desumebatur ex Iosepho, respondemus interpretè, qui eo loco thuribulum trãstulit, ineptè fecisse, cum *θυμία* *θηρο*, nõ solum thuribulum, sed altare etiã thymiamatis significet: quemadmodum lingua Græcæ peritissimus Erasmus docet in suis annotationibus in c. 9. ad Hebræos eandẽ vocem expendens: quare vbi ea vox adhibetur, altarene, an thuribulum verti debeat, ex sensu colligi oportet: certum est autè altare thymiamatis in ea parte fuisse, quæ Sancta dicebatur, ibique necessario, *θυμία* *θηρο*, apud Iosephum altare thymiamatis transferendum fuisse: id quod vel ex ipsa Iosephi descriptione conicere potuit interpretès, quæ in thuribulum minimè conueniebat: at verò in eo loco Pauli nõ aliter verti potuit, quàm thuribulum, cum demonstratum sit in Sanctis sanctorum, de quibus agebat, altare thymiamatis non fuisse. Ad postremam, quæ eius thuribuli vsum requirit, dicimus eum tradi Leuit. 16. *Postis, inquit, super ignem aromatum nebula eorum, & vapor operiat tabernaculum, quod est supra testimonium, & non moriatur:* vsum thuribuli aurei. quanquam verò hæc sola ratio in textu reddatur incendendi in eo thuribulo thymiamatis, ne videlicet Summus Sacerdos videre posset Angelum, qui loquebatur, vt ait Abulenſis in eum locum, tamen etiã ea thymiamatis incensio, & oblatio ad latrã perlinebat, qua Deum dis omnium maximè solenni colere oportebat, quæ altera fuit vni thuribuli necessitas: quoniam verò eo tantum die inferuebat, idcirco in Sanctis sanctorum referuabatur: id quod non parum referebat ad maiorem tũ diei illius, tum ceremoniæ sanctitatem, consentaneũ enim erat, vt illud thuribulum, quod non materia solum, sed vfu etiã, & ministerio reliquis omnibus thuribulis excelebat, loci etiã præstantia, & sanctitate eadem antiret, ne ad quotidianos adolendi thymiamatis vsus adhiberi posset.

Dilutus argumenta Abulenſis.

Thuribulum aurei meminit Moyses. Leu. 16. 12.

Lyranus.

Paulus interpretès Moysen Act. 22. Theophylactus.

Erasmus.

Leu. 16. 13. vsum thuribuli aurei.

Abulenſis.